

Съчинения
на
М. С. Дринова

издава

Българската Академия на наукитѣ въ София

подъ редакцията на

Профес. В. Н. Златарски

Томъ II.

- I. Трудове по Българска църковна история
II. Трудове по езикознание, литературна история,
етнография и народни умотворения.

София
Държавна Печатница

1911

ДИМИТРЪ СР. БУДУ...

АДВОКАТЪ

СЪИЩАВЪ

И.

Трудове

на

М. С.
М. С. Дринова

по

I. Българска църковна история

II. Езикознание, литературна история, етно-
графия и народни умотворения.

Д. С.

Дринова

*Член на
Соф. Акад. Д.*

София

Държавна Печатница

1911

Съдържание.

Отдѣлъ I.

Трудове по Българска църковна история.

	Страница
1. Исторически прегледъ на Българска-та църква отъ самото ѝ начало и до днесъ	1—161
(Подробно съдържание вж. на стр. 5).	
2. Болгаре и Константинопольская патриархія	163—201
3. Три грамоти, дадени отъ императора Василия на българскій Охридски архиепископъ Иоанъ около 1020 лѣто	203—214
4. Въпросъ за Българската и Сръбската църкви прѣдъ съдилището на Лионскій съборъ въ 1274 год.	215—231
5. Дребни статии и бѣлѣжки.	233—256
I. Записъ отъ Охридскій патриархъ Прохоръ, стр. 235 —	
II. Нѣколко думи за титлитѣ на Костурскій митрополитъ и на нѣкои и други гърци владци въ Македония, стр. 241. —	
III. Новонайдень надписъ въ Охридската св. София, стр. 244. —	
IV. Къмъ бѣлѣжитѣ на г-на Шонова за титлитѣ на Битолскитѣ владци, стр. 246. — V. Нѣколко бѣлѣжки за скопския чифликъ Варвара и за тамниия мѣнастиръ св. Димитрий по записа на мѣнастирския игуменъ отъ 1799 г., стр. 247. —	
VI. Допълнителни бѣлѣжки за една отъ прѣжнитѣ титли на Костурскитѣ владци, стр. 248. — VII. Историческа бѣлѣжка по въпроса за светото миро, стр. 250. — VIII. Какъ сж почитали старитѣ болгаре наместа на словѣнскитѣ първоучители и тѣхнитѣ ученици? стр. 252. — IX. По въпроса за светитѣ седмичисленници, стр. 255. — X. Допълнителни бѣлѣжки за празничний день на св. Климента, стр. 256.	

Отдѣлъ II.

Трудове по езикознание, литературна история, етнография и народни умотворения.

1. Писмо до Български-тѣ читалища	259—263
2. За новобългарското азбукѣ	264—285
I. Нѣколко встъпителни думи за книжовний ни езикъ, стр. 264. — II. Краткъ исторически прѣгледъ на азбукето ни, стр. 268. — III. Какво трѣбва да ни бѣде азбукето, стр. 277.	
3. Азбукето на Българското Книжовно Дружество и г. Мушякъ	286—297
4. Изговарянето на старословѣнското ж и ъ въ новобългарския езикъ	298—304

	Страница
5. Български лѣтописенъ разказъ отъ края на XVII вѣкъ . . .	305—320
6. Нѣколко забравени списания на Софрония Врачанскаго . . .	321—330
7. Лѣтописни бѣлѣжки отъ Разградъ	331
8. Новый церковно-славянскій паматникъ съ упоминаніемъ о славянскихъ первоучителяхъ	332—362
9. Прѣдисловіе къмъ българския прѣводъ на пространното житіе на св. Климента	363—365
10. Нѣколко словъ объ языкѣ, народныхъ пѣсняхъ и обычаяхъ дебрескихъ славянъ	366—424
Вступительныя замѣтки, стр. 366. — А. Замѣтки по языку, стр. 372. — Б. Замѣтки объ обычаяхъ и обрядныхъ пѣсняхъ, стр. 385.	
11. Първата българска типографія въ Солунъ и нѣкои отъ напечатанитѣ въ нея книги	425—450
12. Изъ старо-българската книжнина	451—459
13. Сказаніе о Святогорѣ и Земной Тягѣ въ южнославянской народной словесности	460—473
14. Една забравена българска история	474—477
15. Нѣколко бѣлѣжки за хаджи Исаеима, даскала Крчовскаго	478—482
16. Нѣколко бѣлѣжки за триезичната солунска книга	483—489
17. Предисловіе ко 2-му изданію сочиненія А. А. Потебни „Мысль и языкъ“	490—491
18. Яковъ Трайковъ отъ София и Кара-Трифунъ отъ Скопие (български книжари въ 16. вѣкъ)	492—501
19. Мѣдно (бакърно) гумно, мѣденъ токъ въ словѣнскитѣ и грѣчки умотворенія	502—529
Прѣдисловіе, стр. 502. — I. Грѣчки народни прѣдания за мѣдно гумно, или токъ, стр. 503. — II. Словашки, руски и сръбски прѣдания, стр. 506. — III. Български писмени и народни прѣдания, стр. 512. — IV. <i>Овче-поле</i> въ нѣкои апокрифически видѣнія (на пророка Исая, пророка Даниила и пр.), стр. 515. — V. Овчеполски и прилѣски разкази за бакърно гумно, стр. 521. — VI. Притурки и поправки: А. Слово Самоилѣ пророка, стр. 525. — Б. Нѣколко бѣлѣжки за рѣчьта <i>орня</i> , стр. 527. — В. За българскитѣ титли на Константина Дѣяновъ и на други нѣкои владѣтели въ сегашна Македонія прѣвъ 14. вѣкъ, стр. 527.	
20. Этнографическія наблюденія А. Ф. Музыченка надъ болгарскими колонистами Θεодосійскаго уѣзда	530—536
21. Български народни пѣсни и приказки	537—567
I. Образци отъ говоритѣ: 1. Панагюрски, стр. 537. — 2. Дебрески, стр. 548. — 3. Костурски, стр. 552. — 4. Малко-Търновски, стр. 554. — II. Богомилска приказка, стр. 559. — III. Българская народная пѣсня объ освобожденіи, стр. 563.	

Дребни статии и бѣлѣжки.

1. Записъ отъ Охридскій патриархъ Прохоръ.

(Изъ „Периодическо списание на Българското Книжовно Дружество“, Сръдецъ, кн. III (1882), стр. 132—141).

2. Нѣколко думи за титлитѣ на Костурскій митрополитъ и на нѣкои други грѣцки владици въ Македония.

(Изъ „Периодическо списание на Българското Книжовно Дружество“, Сръдецъ, кн. XXVII (1888), стр. 342—343).

3. Новонайденъ надписъ въ Охридската св. Софія.

4. Къмъ бѣлѣжитѣ на г-на Шопова за титлитѣ на Битолскитѣ владици.

(Изъ „Периодическо списание на Българското Книжовно Дружество“, Сръдецъ, кн. XXXII—XXXIII, (1890), стр. 360—363).

5. Нѣколко бѣлѣжки за скопскія чифликъ Варвара и за тамшня мѣнастиръ св. Димитрій по записа на мѣнастирскія игуменъ отъ 1799 г.

(Изъ „Новини“, год. III (1803), бр. 42, отъ 19. февруарий, стр. 2, стълб. 2).

6. Допълнителни бѣлѣжки за една отъ прѣжнитѣ титли на Костурскитѣ владици.

7. Историческа бѣлѣжка по въпроса за светото миро.

(Изъ „Периодическото списание на Българското Книжовно Дружество“, Сръдецъ, кн. XLVI (1894), стр. 824—726).

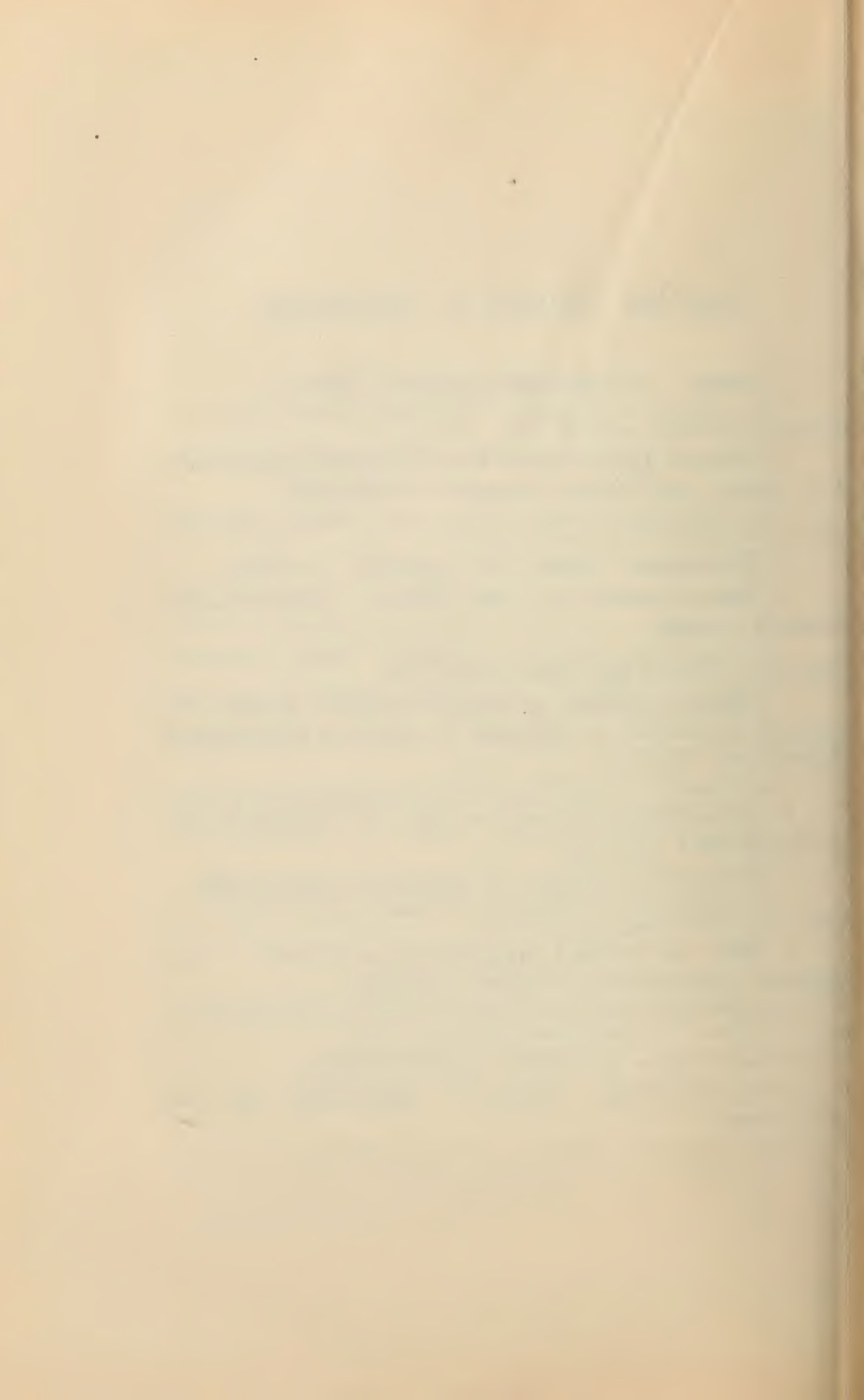
8. Какъ сж почитали старитѣ българе паметта на словѣнскитѣ първоучители и тѣхнитѣ ученици?

(Изъ „Юбилеенъ сборникъ по случай 25-годишнината на Българската журналистика, София, 1894, литературенъ отдѣлъ, стр. 1—4).

9. По въпроса за святитѣ седмичесленници.

10. Допълнителни бѣлѣжки за празничний день на св. Климента.

(Изъ „Новини“, год. V (1894), бр. 1. отъ 23. септемвриѣ).

1. Записъ отъ Охридскій патриархъ Прохоръ.

До прѣди десетина годинъ отъ дѣятелността на патриарха 132
Прохора се знаѣхъ токо двѣ нѣща: 1. че по негова заповѣдь
въ 1542 год. е написанъ единъ словѣнски рѣкописъ, въ който
се съдържаватъ съчиненията на Дионисия Ареопажита, Иоанна
Дамаскина и пр.¹⁾ и 2. че той около 1536 год. несполучливо
се е давосвалъ прѣдъ Турското правителство съ Вселенскій
патриархъ Иеремия I, който неправедно държалъ подъ своя
власть една отъ Охридскитѣ епархии, именно Веррийската.²⁾
Въ послѣдне врѣме, обаче, нашата църковна история се обо-
гати съ нѣколко нови открития, които хвъргатъ голѣма свѣт-
лина на врѣмето, въ което е светителствовалъ Прохоръ и отъ
които се види, че той е единъ отъ най-личнитѣ Охридски
светителие.

На 1869 год., съ помощта на професора Макушева,
ние сполучихме да добиемъ изъ Италианскитѣ архиви нѣколко
документи, които показватъ, че въ врѣмето на Прохора, и
благодарение на неговитѣ старания, православнитѣ жителъе въ
южна, срѣдна и сѣверна Италия, както и въ Далматинскитѣ
Венециански владѣния сж се подчинили на Охридската па-
триаршия.³⁾ Въ 1876 год. професорътъ на каноническото 133
право въ Московскій университетъ, А. С. Павловъ, откри
въ Московскій публиченъ музей грамота, дадена въ 1531 год.
патриарху Прохору отъ Вселенскій патриархъ Иеремия, гра-
мота, въ която се говори, че въ врѣмето на Прохора сѣрб-
ската (Печската) патриаршия не била сжществувала и че ней-
нитѣ епархии били присѣдинени, или по-право да кажемъ,
били повърнати на Охридската патриаршия, на която при-

¹⁾ Григоровичъ: „Очеркъ пугешествія по Европейской Турци“ (2-ро издание), Москва, 1877 г., стр. 156. — „Casopis Ceskeho musea“ 1847, стр. 514, 515.

²⁾ Глед. въ нашия „Исторически прѣгледъ на Бълг. църква“ стр. 133, 134.

³⁾ Съ съдържанието на тие документи ние мислимъ въ скоро врѣме да запознаемъ читателстѣ на „Периодическо Списание.“

надлежѣхъ прѣди основанието на сѣрбското патриаршество.⁴⁾ Въ тая грамота, между друго, се говори: „Така наречената Печска архиепископия испърво е била подчинена на (Прохоровата) цѣрква, сир. на Охридската, послѣ чрѣзъ нѣкакво-си насилие е била грабнѣта отъ неѣ (*ἡρπάγη μὲν ἀπ' αὐτῆς*) и поставена въ автономно състояние, въ което обаче не е останѣла и до сега (*οὐ μῦν δὲ καὶ ἕως τοῦ παρόντος οὕτω διέμενευ*), но изново е присѣдинена къмъ цѣрквата (на Прохора) и пакъ станѣла зависима отъ неѣ. Наше смирение (*ἡ μετριότης ἡμῶν*) чрѣзъ соборно рѣшение опрѣдѣлява и постановява, щото Печъ и всичката сѣрбска област да бѣдѣтъ подъ рѣката на светѣйшата архиепископия Охридска, както сѣ били отъ начало и до сега“ (*καὶ ἕως τοῦ νῦν*). Тия свидѣтельства на новонайдената гърцка грамота, колкото сѣ чудни по важността си, толко щѣхъ да бѣдѣтъ и невѣроятни, ако да не се потвърждавахъ съ записа, който обнародваме по-долу и който такожде се относи къмъ новонайденитѣ паметници за патриарха Прохора.⁵⁾ Той е написанъ на края на едно голѣмо (*in folio*) рѣкописно евангелие, което сега се на мѣрва въ библиотеката на познатий по своето книголюбие 134 Московски гражданинъ А. И. Хлудовъ.⁶⁾ Подъ записа, който патриархъ Прохоръ е писалъ, види се, съ своя рѣка, зеленѣе се и патриаршеский подписъ, писанъ съ зелено мастило и съ увързано писмо, както изобщо сѣ се подписвали Охридскитѣ патриарси.⁷⁾ Напечатванѣто на подписа, отъ който ние сме си извадили вѣрна копия, оставяме за другъ пѣтъ, когато мислимъ да напечатаме още нѣколко патриаршески подписи. Тукъ обнародваме токо записътъ.⁸⁾

⁴⁾ Г-нъ Павловъ е обнародвалъ тая грамота въ „Чтенія въ Императорскомъ Обществѣ Исторіи и Древностей при Московскомъ Университетѣ.“ Москва, 1876, книжка 4.

⁵⁾ До колкото знаемъ, на него до сега не е обрѣщалъ внимание никой отъ ученитѣ, които сѣ се занимавали съ цѣрковната ни история, не е знаалъ за него и г-нъ Павловъ.

⁶⁾ Това евангелие, което състои отъ 359 листѣе, заедно съ пѣколко други южнославянски рѣкописи г-нъ Хлудовъ е купилъ отъ покойний Гилфердингъ.

⁷⁾ Глед. „Исторически прѣгледъ на Българската цѣрква,“ стр. 125 (белѣжката), и „Периодическо Списание на Бѣлг. Книж. Дружество“ I [Браила 1870], 40.

⁸⁾ Копията, по която печатаме, ние своеобразно сме си прѣписали отъ оригинала още въ 1871 г. и мислимъ да сме и прѣписали вѣрно. На-скоро слѣдъ това Прохоровий записъ биде напечатанъ отъ А. Попова въ „Описание рукописей и каталогъ книгъ церковной печати библиотекы А. И. Хлудова.“ Москва 1872, стр. 20, 21. Но ако сѣдимъ по нашата копия, Поповъ при напечатванѣто на тоя паметникъ е направилъ нѣколко погрѣшки, на които ние ще покажемъ въ белѣжкитѣ си подъ текста.

Прохор милостію Божією Архієпископ $\bar{\alpha} = \epsilon$ ⁹⁾ істині-
ніе всѣмъ Блѣгаромъ, сръбляемъ и прочимъ.

Смѣрніе мое пише, понеже¹⁰⁾ да се
знаѣтъ, како приідохъ въ богохранімое
мѣсто Яннево при въсєосвєщенномъ мѣтропо-
літє кр̄ Никанорє,¹¹⁾ и приіде къ намъ
кр̄ Петръ терзіикъ¹²⁾ и приложи сїю книгъ
тєтроєвѣліє цр̄кве архїстратїгъ Мнха-
їлъ и Гавріїлъ ѡ Плаканичкє махалє.

135

И да си иматъ вишереченна цр̄ква сїю книгъ
никимъ неотемлемъ.¹³⁾ И на се ѡво вѣст сїє на-
ше писаніе въ всако съхранєніе и ѡтворъ-
женіе въ лѣтѣ $\bar{\epsilon}\bar{\eta}\bar{\eta}\bar{\eta}$ (7056 — 1548) апрелїа аї днѣ.

Въ сщцото евангелїе, на първото му листо се намѣрва
другъ единъ записъ, който е писанъ въ 1749 год. Привож-
даме и него.

Сїна стѣла и божественна книга глємоѣ евангѣ-
гелїє, тако да се има знати, прєложи азъ име-
немъ Янъкъла отъ градъ Тетово сїна книгъ евѣліє
да сѣдѣжи въ храмъ стѣго архїєпископа мирилє-
кискаго чѣдотворъца Нїкола за свою дѣшъ и
єго родители оца Веселїнъ, мати Кито, Кръстє.
Бѣ лето господне $\bar{\alpha}\bar{\psi}\bar{\mu}\bar{\delta}$ (1749).

Отъ тоя записъ се види, че книгата, която споредъ рас-
порєжданьєто на патриарха Прохора трѣбвашє да си има
неотемлемо Яневската цр̄ква, слѣдъ двѣстѣ годїнъ не е
вече принадлежала на тая цр̄ква и е била прѣнесена въ
друга цр̄ква, именно въ цр̄квата св. Никола, която се е
намирала, види се, въ Тетово. Обръщамє вниманїе на тоя
фактъ, защото, както ще видимъ по-долу, тої тука има значенїе.

⁹⁾ $\bar{\alpha} - \epsilon =$ прѣвѣ.

¹⁰⁾ Думата понеже е пропуснѣта въ изданїєто на Попова. Намъ се чини,
че тая дума тука има значенїєто на частичката за въ сѣюза за да.

¹¹⁾ Думитѣ, които сѣ писани съ тїтли и съкращенїя пше избощо печат-
таме развѣрзани. Съкращенїята оставяме само въ оне думи, за които не знаемъ
навѣрно какъ трѣбва да се развѣржатъ. На примѣръ за скратєно написаната
дума $\bar{\rho}$ нїе не знаемъ на вѣрно, какъ би ѡ написалъ Патриархъ Прохоръ :
кр̄ ли, или кнр̄, или пакъ квр̄.

¹²⁾ Първата буква на тая дума е написана така, дѣто може да се чєте
и като т, и като г. Ако да не бѣше тукъ крайното к (подъ тїтлата), пше бїхмє
рекли, че тая дума е: терзії. Въ изданїєто на Попова е напечатано: герзіи.

¹³⁾ Въ изданїєто на Попова въ тая дума е напечатано и намѣсто $\bar{\alpha}$. Сѣ-
щата погрѣшка се повтаря и въ думата: съхранєніє.

136 Янево, което се намира близу до Прищина, къмъ юго-истокъ отъ неж, сега е малка паланчица или село съ 192 къщи,¹⁴⁾ отъ които 42 сж мусулмански (албански и цигански), а 150 християнски. Християнското население състои отъ 1720 души, които сж все католици и говорятъ сърбски. Има тамъ сега токо една католическа църква, която не е яко стара, — правена е около 1858 год. Православна църква нѣма, както нѣма и православни жители. Но това на сегашно врѣме малко и бѣдно село въ срѣднитѣ вѣкове е било доста голѣмъ и богатъ градецъ, прочуть по своитѣ сребърни рудници. Единъ католически свещеникъ, Стефанъ Гаспари, който въ 1671 год. е обихождалъ бившата Скопийска, сега Призрѣнска, католическа епархия, та е дохаждалъ и въ Янево, казва, че още и на онова врѣме Янево е било едно отъ най-главнитѣ мѣста (*luoghi principali*) на тая епархия и че тамъ и тогава още сж работили много сребърни рудници, половината отъ прихода на които е вземалъ Султанътъ (*abonda delle miniere d'argento, il gran Turco la metà*). Сжщия Стефанъ Гаспари казва, че когато той е дохаждалъ въ Янево, въ 1671 год., тамъ се е намирала столицата на Скопский католический архиепископъ. Имало е тогава въ Янево католическа църква, св. Никола, която била и катедралната църква на архиепископа.¹⁵⁾ Отъ тия извѣстия на Стефана Гаспари се види, че още и въ XVII вѣкъ Янево е било и доста богатъ, и доста населенъ градецъ.

137 Католическа община въ Янево е съществувала отдавна; тя се споменува още въ 1328 година.¹⁶⁾ Нѣма съмнѣние, че тамъ отдавна е имало и православна община, но за неж въ познатитѣ исторически паметници, токо речи, нищо не се споменуваше. Сега отъ записа на патриарха Прохора ние се научаваме, че православната община въ Янево е съществувала още и въ XVI вѣкъ и е била, види се, доста многобройна. Въ патриаршеский записъ се споменува токо една православна църква, св. Архангели, въ Плаканичката махала. Но

¹⁴⁾ Толкова поне сж били въ 1858 г., когато е пжтувалъ ученый Австрийски консулъ Ханъ, отъ когото заемаме белѣжкитѣ си за сегашното състояние на Янево. Глед. I. G. von Hahn: „Reise von Belgrad nach Salonik.“ Wien 1868, 135—141.

¹⁵⁾ Тия извѣстия ние вземаме изъ едно ръкописно списание на Стефана Гаспари, отъ което единъ прѣписъ се намира у насъ. Глед. „Период. Списание на Българското Книжовно Дружество“ I, [Браила 1870] стр. 54, 55.

¹⁶⁾ Пречекъ: „Die Handelstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien.“ Prag 1879, 57.

види се, че тая православна църква не е била единичка въ Янево,¹⁷⁾ — въ противенъ случай патриархъ Прохоръ нѣмаше да забѣлѣжва и махалата, въ която тя се е намирала. Това забѣлѣжванье ни дава да мислимъ, че въ другитѣ Яневски махали е имало още нѣколко православни църкви. Яневската църква св. Архангели, види се, е разсипана прѣди 1749 год. когато принадлежавшето ней прѣстолно евангелие се е намирало вече въ други църкви и въ другъ градъ (Тетово). Има причини да се мисли, че разсипаньето на тая църква е свързано съ изчезновението на православната община въ Янево а това по всички вѣроятность е станъло прѣзъ Австрийско-Турската война въ 1683—1689. Въ врѣмето на тая война Австрийцитѣ прѣзъ Косово поле, дѣто се намѣрва Янево, достигахъ чакъ до Скопие. Християнското население на тия мѣста не само ги посрѣщаше съчувственно, като избавителъ, но и всякакъ поддържаше тѣхнитѣ военни дѣйствиа противъ Турцитѣ. Особно много опълченци се придружихъ тогава къмъ Австрийската войска изъ Призрѣнската и Прищинска области.¹⁸⁾ Но прѣзъ есеньта на 1689 г., Турцитѣ, на които късметътъ пакъ бѣше захванълъ да работи, сполучихъ да разбиятъ, на знаменитото Косово поле, Австрийската войска, и ѝ накарахъ да се очисти отъ тия мѣста. Тамошното християнско население, което бѣше се вече скомпрометировало толко явно, боещи се отъ турскитѣ неистовства, напуснъ бащиното си огнище и се изсели по-вечето въ Австрия заедно съ Печскій патриархъ Арсений Черноевичъ. Ето кога и по какви причини, види се, е станъло испаданьето на градеца Янево и изчезновението на православната му община заедно съ православнитѣ ѝ храмове. Тогава, види се, е разсипана и католическата църква, която Стефанъ Гаспари е видвалъ въ Янево въ 1661 г. и отъ която сега нищо не е остало.

138

¹⁷⁾ Покойний Гильфердингъ, който е минувалъ въ 1857 г. по край Янево, говори, че единъ свещеникъ отъ съседното село Липлянь му разказвалъ, „какъ католики въ 1856 год. заняли и перестроили тамъ (въ Янево) для себя большую, запустѣвшую православную церковь св. Николая, и уничтожили на стѣнахъ ея древнія иконы и старинную славянскую надпись золотыми буквами.“ „Поѣздка по Герцеговинѣ, Босніи и Старо-Сербин“ въ „Запискахъ Русскаго Географ. Общества“ XIII, 234, 235. Нѣма съмнѣние, че и тука е рѣчьта за новата католическа църква, за която говори и Ханъ, и, ако това прѣдание бѣде истинно, то съ него се потвърждава прѣдположеннето ни.

¹⁸⁾ Хаммера: „Geschichte des osmanischen Reiches“ Pest 1830. VI, 549.

Недалече отъ Янево, около единъ или два часа, се на-мърва село Липлянъ.¹⁹⁾ Тукъ въ старо врѣме е билъ градъ Липенъ или Липлянъ (Ulpiana, Justiniana Secunda), сѣдалището на старобългарската Липенска епархия.²⁰⁾ Градъ Липенъ, по свидѣтелството на Анна Комнина, въ XII-й вѣкъ, когато България се намърваше подъ Византийска власть, е билъ пограниченъ градъ между Българската земя и Сърбската. Около 1320 год., Сърбскій кралъ Милутинъ построи край Липлянъ познатий Грачаницки манастиръ, дѣто около това врѣме е била прѣнесена столицата на Липлянскій митрополитъ, който оттогава е захванълъ да се нарича Грачаницкый. Нѣма никакво съмнѣние, че градецътъ Янево, който се е намиралъ до самата столица на Грачаницката епархия, е влазялъ въ състава на послѣдната. На може да се мисли, че слѣдъ Турското завоевание, когато живѣяннето въ Грачаницкия манастиръ не е било яко безопасно,²¹⁾ грачаницкитѣ митрополити често сж дохождали да живѣятъ въ Янево. Ето защо намъ не се видятъ чудни слѣдующитѣ думи въ Прохоровий записъ: **прїидохъ въ Янево при митрополїте крї Нїканоре.** Тие думи може би да показватъ само, че въ 1548 год., когато Прохоръ е дохождалъ въ Янево, сѣдалището на Грачаницкый митрополитъ се е намървало приврѣменно въ тоя градецъ.²²⁾ Но насъ ни учудваше друго нѣщо въ записа на патриарха Прохора. Както вече споменяхме по-горѣ, Грачаницката (Липенската) епархия въ старо врѣме (въ 10, 11, 12 вѣкове) е зависѣла отъ Българското патриаршество (Прѣславско-Охридско). Но въ XIV вѣкъ, когато Стефанъ Душанъ основа Печската патриаршия, ние вече намираме тая епархия подвластна на новоучреденото сѣрбско патриаршество. Изобщо се мислѣше,

¹⁹⁾ Гильфердингъ: „Поѣздка“ и пр. стр. 234. Пречекъ: „Die Handelstrassen,“ 68.

²⁰⁾ Глед. въ „Периодическо Списание на Българ. Книжовно Дружество,“ кн. 7—8 [Браила 1873] (грамотитѣ отъ Императора Василия II) стр. 19, 20. Тамъ, въ белѣжка 12-та, пие по погрѣшка сме казали, че градътъ Липенъ (Липляна) „се е намиралъ на мѣстото на сегашна Митровица.“

²¹⁾ По едно врѣме Грачаницкый манастиръ и съвсѣмъ е запустявалъ. Глед. Гильфердинга; „Поѣздка“ и пр., стр. 235.

²²⁾ Види се, че Грачаницкитѣ митрополити слѣдъ Турското завоевание пѣколко пѣти сж прѣнасяли сѣдалището си отъ мѣсто на мѣсто. По едно врѣме въ XVI-й вѣкъ тѣ сж се наричали Новобърдски (Голубинскій: „Браткїй очеркъ Православныхъ церквей Болгарской, Сербской и Румынской“ Москва 1871, стр. 492). Отъ това може да се мисли, че по онова врѣме сѣдалището имъ се е намирало въ Новобърдо, което било единъ отъ най-главнитѣ градове на Грачаницката епархия.

че тя оттогава и до самото ѝ унищожение ²³⁾ не отемлемо е принадлежала на Печската патриаршия, за която такожде никой не се съмнѣваше, че е съществувала постоянно, непреривно, отъ самото ѝ основание, въ 1346 год., и до унищожението ѝ въ 1766 год. Поради това ние се въздвигаме, когато прочетохме първъ пѣтъ, въ 1871 год., Прохоровий записъ, въ който така ясно се говори, че Охридскій патриархъ дохождалъ въ 1548 г. въ Янево, сирѣчь въ Грачаницката епархия и се распореждалъ тамъ, като въ своя областъ. За такъво удивление сега не остава вече мѣсто обнародваната отъ профессора Павлова гърцка грамота, въ която се казва, че по врѣмето на патриарха Прохора Печската патриаршия била унищожена (приврѣменно) и присъединена къмъ Охридската. Свидѣтелствата на тая новонайдена грамота, като ни развѣщаватъ реченното недоумѣние, въ същото врѣме и сами намѣрватъ фактическо потвърждение въ Прохоровий записъ, който отъ къмъ тая си страна може да се сматра, като единъ доста важенъ исторически документъ.

Харковъ, Юлий 1882.

2. Нѣколко думи за титлитъ на Костурскій митрополитъ и на нѣкои други гърцки владици въ Македония.

Между хубавитѣ белѣжки, съ които г-нъ К. Н. е придружилъ прѣвода си на Пуквилевитѣ извѣстия за Южна Македония,¹⁾ има една, която изисква оправяне, — толко по-вече, защото се касае до единъ доста важенъ въпросъ.

Въ реченнитѣ Пуквилеви извѣстия, по край друго, се говори, че слѣдъ „унищожаваньето Охридскій прѣстолъ на Костурскій митрополитъ била дадена титла Екзархъ на България“. Това извѣстие, което Пуквиль е научилъ, въ началото на нашия вѣкъ, отъ тогавашний Костурски митрополитъ Нео-

²³⁾ Кога и какъ е станъло унищожението на несъществуващата сега Грачаницка (Липлянска) епархия, това не се знае. Знае се само, че въ 1766, когато се унищожил Печското патриаршество, тя не е вече съществувала и че по-главнитѣ ѝ градове (Прищина и Новобърдо) сж се намирали тогава въ границитѣ на Печската епархия. Глед. издадената въ 1869 г. въ Цариградъ книжка: „Τὰ κατὰ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Ἀχριδῶν καὶ Πεκτοῦ“, 64.

¹⁾ „Период. списание на Българското Книжовно Дружество“, кн. XXV — XXVI, 64—115.